

לפרשת ויקרא – תשע"ו עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו" יענית גולדפרב

פרשת "ויקרא" עוסקת בשאלה יסודית והיא זיקתו של האדם לקב"ה . במסגרת זו היא מתייחסת למספר תופעות רוחניות ובתוכם הקורבנות . אזכור הקרבנות הוא כמובן הטעם של בחירת ההפטרה זו לפרשת ויקרא.

לאחר הקביעה שהקב"ה ברא את ישראל ומצפה לתהילותיהם, באה תלונה מפי עליון על כך שאין ישראל מביאים לו את הקרבנות הראויים. טענה זו מעניינת ביותר בהקשרה, וזאת לאור תפיסות אפשריות שונות של משמעות הקרבנות.

ישנן גישות שונות כלפי עולם הקרבנות . הרמב"ם סבר כי מנהג העולם להקריב קרבנות , לא ניתן בזמנו להכחדה, ו"כי אז היה זה מה שלא יעלה בלב לקבלו , כפי טבע האדם , שהוא נוטה תמיד למורגל". "ומפני זה השאיר ה' מני העבודות ההם...וציונו לעשותם לו , יתעלה...והגיעה בזאת העורמה האלוקית , שנמחה זכר עבודה זרה . והתקיימה הפינה הגדולה האמיתית באומתנו והיא מציאות ה' ואחדותו...ולא נרתעו הנפשות ולא הרגישו זרות בביטול העבודות אשר הורגלו בהם" (מורה נבוכים חלק ג' , ל"ב). כלומר הקרבנות מהוות תריס בפני עבודה זרה והרחקתה , בבחינת רפואה מונעת , זאת משום שהאדם מתוך דחפים דתיים שבו , מגלה נטייה להיתפס בה .

גישה זו גם רואה את הקרבן כדורון הניתן לגבוה מאת האדם ומטרתו לציין קירבה , "קרבת אלוקים יחפצון" (ישעיהו נ"ח , ב") . אין אנו מסתפקים במחשבה בלבד אלא חשובה לנו היכולת לבטא את רגשותינו בדרך מוחשית וקונקרטיית ולכן יש חשיבות לקרבנות . הרמב"ן , בקטע מפורסם וחשוב בתחילת פרשתנו דן בהרחבה בטעם מצות הקרבנות . במרוצת דבריו, הוא קובע ששורש המלה קרבן הוא מלשון קרבה "וכל קרבן לשון קרובה ואחדות". כמו כן, הוא כותב על קרבנו של בלעם (אותו הוא משווה לקרבנותיהם של נח ואדם הראשון) ש"עשה כן לקרבה אל האלהים כדי שיחול עליו הדבור", כשהוא, כנראה , רואה בקרבן אמצעי לקרבה אל הקב"ה.

תפיסות אחרות רואות את הקרבן כמבטא את קטנות האדם אל מול ריבון העולמים הנשגב והמרומם , כשהקרבן בא לכפר על מעשיו ולהתיר את עמידתו בפני מלך מלכי המלכים . כלומר יסוד הקרבנות הוא מידת היראה ומטרתו להביע את כניעתו לפני צור העולמים . הרמב"ן מביא טעם זה על דרך האגדה , הרואה את הקרבן כבא לכפר על האדם: "ויותר ראוי לשמוע הטעם שאומרים בהם, כי בעבור שמעשי בני אדם נגמרים במחשבה ובדבור ובמעשה, צווה ה' כי כאשר יחטא יביא קרבן, יסמוך ידיו עליו כנגד המעשה, ויתוודה בפיו כנגד הדבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו, והמנות להחיות בהן מורי התורה שיתפללו עליו. וקרבן התמיד, בעבור שלא ינצלו הרבים מחטוא תמיד. ואלה דברים מתקבלים מושכים את הלב כדברי אגדה ועל דרך האמת יש בקרבנות סוד נעלם" . (ויקרא א', ט').

כמובן , חשוב להדגיש כי אין בהכרח סתירה בין התפיסות השונות ויתכן שעולם הקרבנות עצמו מתחלק בין קרבנות שונים או קיומים שונים המאפשרים לקרבן לקפל בתוכו יותר

מעקרון אחד .

ההפטרה שלנו משקפת את ראיית הקרבנות מן הזוית של מידת הדין , הרואה את הקרבן כמתבקש מפאת רוממתו של הקב"ה ומעמד האדם כעבד העומד לפניו . התביעה כלפי ישראל : "לא הבאת לי שה עולותיך וזבחיך לא כבדתני" (ישעיהו מ"ג , כ"ג) נאמרת לאור הקביעה שיש לישראל מחוייבות כלפי שמיא היות והוא יצרם . "עם זו יצרתי לי" ולכן "תהילתי יספרו ."